

Rechtshistorische Courant

Inhoud Maart 2022

<i>Inhoud Maart 2022</i>	1
<i>Woord vooraf</i>	2
<i>Recent verschenen</i>	3
<i>Call for Papers</i>	4
06-08 oktober 2022 - Call for papers: “19. Nachwuchstagung des Netzwerks Reichsgerichtsbarkeit. Beschleunigung und Effizienzbestrebungen im Gerichtswesen der Vormoderne”, Wetzlar	4
26-28 oktober 2022 - Call for papers Rechtshistorisch colloquium in Helsinki: “The Dynamics of Early Modern Colonial Laws and Legal Literature”	4
<i>Kalender</i>	6
Maandelijkse seminarie-reeks: African Legal History Seminars	6
9 maart 2022 – Lezing Brecht Deseure ‘De vergeten grondwetsvoorstellen van 1830. Terug naar de wortels van de Belgische Grondwet’, Leuven	6
17 maart 2022 - Online lunch lezing ‘Economische sancties tijdens het interbellum’	6
18-19 mei 2022 – Conferenties ‘Before the State. International law and politico-legal pluralism in Europe, 12th-17th century’ (Rome, Rijsel, Kortrijk)	7
Uitgesteld (voorjaar 2022) – Herdenkingsbijeenkomst prof. dr. Eric Pool (Amsterdam)	7
Uitgesteld (27-28 mei 2022) – Journées internationales – Société d’histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons (Middelburg)	7
Uitgesteld (6-9 juli 2022) – British Legal History Conference 2021 (Belfast)	7
<i>Varia</i>	8
Wisselleerstoel OVR: oproep	8

Woord vooraf

Geachte lezer,

Terwijl we dit Voorwoord schrijven in de vredige Benelux, enkele dagen voor de Courant uitkomt, heerst elders in Europa opnieuw oorlog. Voor sommigen komt dat als een schok, maar eigenlijk is ook in Europa oorlog nooit weggeweest. Denk maar aan de bloederige oorlogen bij de ontbinding van Joegoslavië in de periode 1991-2001. Toch komt de invasie van Oekraïne onverwacht. Hadden we dit kunnen zien aankomen?

Met het voordeel van achteraf te spreken: misschien wel. Bij zijn invasie van de Oekraïne beroept de Russische president Poetin zich op de gemeenschappelijke geschiedenis van Rusland, Wit-Rusland en Oekraïne, die alle hun wortels hebben in het Rijk van Kiev, Roes. Nationalisten vertrekken graag van Roes als basis voor de stichtingsmythe van Rusland, Oekraïne of Wit-Rusland. Daarbij botsen ze dan wel op een probleem. De naam Roes zelf verwijst naar Vikings uit Zweden. Het Rijk van Kiev ontstond onder een elite van Noormannen. Toegegeven, die waren al na twee generaties geslaviséerd, maar toch blijft het een beetje lastig om Rusland (of Oekraïne of Wit-Rusland) te laten beginnen met buitenlanders. Daarom dook al in de achttiende eeuw in Rusland de anti-Noormannenthesi op die stelde dat de Vikings niet aan het begin stonden van Roes. Reeds einde achttiende eeuw echter had die thesi zelfs in Rusland geen aanhangers meer. In de twintigste eeuw liet Stalin echter de anti-Noormannenthesi herleven. Dat was in belangrijke mate een reactie op de nazi's die uit de Viking- (dus: Germaanse) oorsprong van Roes de minderwaardigheid van de Slavische volkeren afleidden. Na de Tweede Wereldoorlog was daar ideologisch minder nood aan en in de jaren negentig volgde ook de Russische historiografie de communis opinio dat Roes begon met Zweedse Vikings. Dat veranderde opnieuw toen in 2000 Poetin aan de macht kwam. Vanaf 2002 kreeg de anti-Noormannenthesi opnieuw de volle wind mee in de Russische academische wereld. De volgende stap was dan dat dit ook doorsijpelde in de schoolboekjes en de populaire cultuur. Poetins huidige discours bouwt nu verder op de basis die hij al twintig jaar eerder gelegd heeft.

Achteraf bekeken, hadden we het dus kunnen weten, maar laat ons eerlijk zijn: in de geschiedenis én in de rechtsgeschiedenis is Europa voor ons vooral 'ons' West-Europa geweest. Bij de weinige uitzonderingen hoort Laurent Waelkens die al vroeg pleitte voor meer aandacht voor de Oost-Europese geschiedenis en rechtsgeschiedenis. Zoals wel vaker, moeten we ook op dit punt bekennen dat Laurent een visionair was die pas na enige tijd gelijk gekregen heeft. Nu nog doen wat hij voorstelde, namelijk ruimte maken voor geheel Europa, en niet enkel West-Europa, in onze handboeken rechtsgeschiedenis ...

De hoofdredacteur

Dirk Heirbaut

Redactie

Filip Batsel 

Amber Gardeyn

Pieterjan Schepens

Jasper Van de Woestijne

Florenz Volkaert

Recent verschenen

ANDREW BENJAMIN BRICKER, *Libel and Lampoon. Satire in the Courts, 1670-1792*, Oxford University Press, Oxford, 2022, 352 p., 63\$.

Libel and Lampoon onderzoekt de relatie tussen satire en het recht in achttiende-eeuws Engeland. De typische vorm van satire, zo argumenteert Bricker, ontstond als manier om perscensuur te omzeilen. De overheid reageerde daar dan weer op door nieuwe technieken te ontwikkelen om de proliferatie van satirische werken aan banden te leggen.

Call for Papers

06-08 oktober 2022 - Call for papers: “19. Nachwuchstagung des Netzwerks Reichsgerichtsbarkeit. Beschleunigung und Effizienzbemühungen im Gerichtswesen der Vormoderne”, Wetzlar

Het “Netwerk Reichsgerichtsbarkeit” organiseert in oktober 2022 een conferentie omtrent het streven naar snellere en efficiëntere rechtsspraak in de achttiende eeuw. Geïnteresseerden dienen voor 15 maart 2022 een abstract in te sturen. Meer informatie vindt u [hier](#).

26-28 oktober 2022 - Call for papers Rechtshistorisch colloquium in Helsinki: “The Dynamics of Early Modern Colonial Laws and Legal Literature”

Rechtshistorisch colloquium in Helsinki: “The Dynamics of Early Modern Colonial Laws and Legal Literature”, 26-28 oktober 2022 (Rechtsfaculteit van de Universiteit van Helsinki, Finland)

De organisatoren van het colloquium nodigen wetenschappers uit een paper voor te stellen, waarin belicht wordt hoe de wetgevingsstrategieën van koloniale imperia elkaar beïnvloed hebben, welke gemeenschappelijke kenmerken ze hadden en hoe wetgeving van zowel de Europese landen als van de kolonies ontwikkelde. Bijdragen bestuderen hoe vroegmoderne koloniale wetgeving functioneerde in verschillende contexten. Daarbij kan aandacht besteed worden aan de erfenis van het middeleeuwse *ius commune*, de verhouding van de rechtsbronnen in een omgeving van juridisch pluralisme, de toename en impact van zogenaamde ‘politieverordeningen’, of meer algemeen de receptiviteit van koloniale en lokale normenstelsels.

Op dit laatste punt worden in het bijzonder bijdragen verwelkomd die de ‘lokale lezing’ van ‘vreemde’ juridische literatuur onderzoeken. Wat was de rol van de publicaties van rechtsgeleerden in de verspreiding van juridische concepten en regels, meer bepaald bij het aanpakken van nieuwe maatschappelijke uitdagingen? Voorbeelden van wat rechtbanken de facto deden en hoe wetgevende vergaderingen tot nieuwe normen kwamen, kunnen op dat punt bijzonder verhelderend zijn. Juridische literatuur (“Legal literature”) wordt daarbij niet strikt dogmatisch begrepen, maar, in brede zin, als elke persoonlijke tekst van de hand van iemand die betrokken is bij, of reflecteert over, de toepassing van het recht, of het nu een academisch gevormde gediplomeerde is, dan wel een pragmatisch opgeleide praktizijn.

Zowel juristen, (rechts)historici als sociale wetenschappers zijn van harte welkom om de complexe verbanden van vroegmodern koloniaal recht te bespreken.

Als *keynote speakers* hebben de professoren Thomas Duve (Max Planck Institute for Legal History and Legal Theory, Frankfurt) en Andréa Slemian (University of São Paulo) toegezegd.

Het colloquium wordt organisatorisch ondersteund door twee projecten:

- *Comparing Early Modern Colonial Laws: England, the Netherlands, Portugal, and Spain* (Academy of Finland, University of Helsinki), en
- *Reading Law Glocally: Local Readings of Foreign Legal Literature in a Globalized World (Seventeenth to Early Twentieth Centuries)* (Centre National de la Recherche Scientifique van Frankrijk, Universiteit Gent, University of Helsinki, Universidad Autónoma de Madrid).

De organiserende commissie bestaat uit Laura Beck (Universidad Autónoma de Madrid), Serge Dauchy (Centre National de la Recherche Scientifique, Université de Lille), Georges Martyn (Universiteit Gent) en Heikki Pihlajamäki (University of Helsinki).

Interesse? Zend een kort cv met een abstract van maximaal 300 woorden, voor 31 maart 2022, naar: heikki.pihlajamaki@helsinki.fi. De taal van het colloquium is het Engels. Er is geen inschrijvingsgeld verschuldigd. Jonge onderzoekers die een presentatie geven, kunnen een aanvraag tot (gedeeltelijke) terugbetaling van hun reis- en verblijfkosten indienen. Onlinedeelname zal mogelijk zijn. De publicatie van de akten is voorzien.

Kalender

Maandelijkse seminarie-reeks: African Legal History Seminars

De onderzoeksgroepen 'Legal connectivities and colonial cultures in Africa' (PI: Inge Van Hulle) en 'Global legal histories on the ground' (PI: Mariana Dias Paes) organiseren aan het Max Planck Instituut voor rechtsgeschiedenis en rechtstheorie in Frankfurt een nieuwe maandelijks seminariereeks getiteld [African Legal History Seminars](#). Het doel van de seminarie-reeks is om een interdisciplinair perspectief te bieden op de studie van Afrikaanse rechtsgeschiedenis.

Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met Inge Van Hulle via vanhulle@lhlt.mpg.de

3 maart 2022 - Leuvense Rechtshistorische Lezing, dr. Luisa Brunori

Op donderdag 3 maart 2022 om 12u geeft dr. Luisa Brunori (CNRS), dit jaar 'Global Law'-professor aan KU Leuven, een publiekslezing met als titel "Commercial partnership in a 'proto-global' trade: two contracts signed in Seville during the 'Siglo de Oro'". Deze lezing gaat door in de 'Oude Valk' (DV1 01.54), Tiensestraat 41 te Leuven. Meer info [hier](#).

9 maart 2022 - Lezing Brecht Deseure 'De vergeten grondwetsvoorstellen van 1830. Terug naar de wortels van de Belgische Grondwet', Leuven

Op 9 maart 2022 geef Dr. Brecht Deseure een lezing over de ontwerpgrondwetten die het niet gehaald hebben in 1831. Meer informatie vindt u [hier](#).

15 maart 2022 - Leuvense Rechtshistorische Lezing, prof. dr. Fred Stevens

Op dinsdag 15 maart 2022 om 17u geeft em. prof. dr. Fred Stevens een Leuvense Rechtshistorische Lezing, getiteld "*De Gentsche Hoogeschool (1916-1918). 1. De Faculteit der Rechtsgeleerdheid. 2. De lotgevallen van Kempische studenten aan deze hogeschool*". De lezing gaat door in de 'Nieuwe Valk' (DV3 01.13), Tiensestraat 41 te Leuven. Deze gastlezing omvat, zoals de titel aanduidt, twee thema's. Vooreerst is er de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Gentsche Hoogeschool, die opende op 24 oktober 1916. Hier komen achtereenvolgens het programma, de professoren en de studenten aan bod. Er wordt ook aandacht besteed aan de Staats-Commissie tot Vertaling der Wetboeken. De lotgevallen van professoren en studenten bij het einde van de faculteit in oktober 1918 worden eveneens belicht. In een tweede luik wordt ingegaan op de dertien Kempische studenten die zich inschreven aan de Gentse universiteit. Reeds tijdens de Kerstvakantie van 1916 gingen een aantal Kempische studenten de boer op om 'makkers' te overtuigen zich aan de Gentse hogeschool in te schrijven. Zij verenigden zich in de eerste regionale studentenorganisatie De Mastentop, opgericht op 19 november 1916. Deze zou evolueren naar een zeer militante activistische beweging. Nog op 11 augustus 1918 organiseerde de vereniging te Turnhout een 'Hoogstudentendag' voor kandidaat-studenten. Het intiem dagboek van Alex Stryckers, zoon van de Hoogstraatse geneesheer Alfons, student geneeskunde en voorzitter van De Mastentop, biedt verder een inzicht in zijn dagelijks leven. Meer info [hier](#).

17 maart 2022 - Online lunch lezing 'Economische sancties tijdens het interbellum'

Op 17 maart organiseert het Gentse Ghent Rolin-Jaequemyns International Law Institute een online lezing waarin Dr. Nicholas Mulder zijn werk omtrent de opkomst van economische sancties tijdens het interbellum zal toelichten. Meer informatie vindt u [hier](#).

18-19 mei 2022 – Conferenties ‘Before the State. International law and politico-legal pluralism in Europe, 12th-17th century’ (Rome, Rijsel, Kortrijk)

Conferenties: ‘*Before the State. International law and politico-legal pluralism in Europe, 12th-17th century*’, in Rome (École française de Rome, 20 September 2021) en in Rijsel/Kortrijk (Centre d'histoire judiciaire (Lille) en KU Leuven Campus Kulak Kortrijk, 18/19 mei 2022). Organiserend comité: Dante Fedele (CNRS Lille), Pierre Savy (EFR) en Randall Lesaffer (KU Leuven, UTilburg).

Deze twee conferenties willen tegemoetkomen aan een historiografisch deficit door een dialoog tot stand te brengen tussen historisch onderzoek – waar een hernieuwde interesse ontstond in de studie van internationale relaties, en diplomatie in het bijzonder, in de laatmiddeleeuwse en vroegmoderne periode – en rechtshistorisch onderzoek, in het bijzonder van de geschiedenis van laatmiddeleeuwse volkenrechtelijke rechtspraktijk en -doctrine.

Uitgesteld (voorjaar 2022) – Herdenkingsbijeenkomst prof. dr. Eric Pool (Amsterdam)

Prof. dr. Eric Pool overleed op 1 november 2020. Hij was verbonden aan de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Brussel. Ter ere van hem organiseert *Forum Romanum* in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam een herdenkingsbijeenkomst. In het licht van de stringenter coronamaatregelen is echter besloten de herdenkingsbijeenkomst ter ere en nagedachtenis van Prof. dr. Eric Pool uit te stellen naar het voorjaar van 2022.

Uitgesteld (27-28 mei 2022) – Journées internationales – Société d'histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons (Middelburg)

Dit evenement is met een jaar uitgesteld naar vrijdag 27 en zaterdag 28 mei 2022.

Uitgesteld (6-9 juli 2022) – British Legal History Conference 2021 (Belfast)

Ook de *British Legal History Conference*, die gepland was voor 7-10 juli 2021 te Belfast, is uitgesteld ten gevolge van COVID-19. Het organiserend comité heeft besloten om de conferentie te organiseren in juli 2022. Meer informatie over de British Legal History conference vindt u op de website van de [Edinburgh Legal History Blog](#).

Varia**Wisselleerstoel OVR: oproep**

Het bestuur van de Stichting tot uitgaaf der bronnen van het Oud-Vaderlandsche Recht (OVR) heeft het genoeg voor de derde maal een oproep te richten tot kandidaten voor de Wisselleerstoel Oudvaderlands Recht.

Stichting OVR heeft in 2018, op voorstel van de redactieraad van Pro Memorie. Bijdragen tot de Rechtsgeschiedenis der Nederlanden, beslist een Wisselleerstoel OVR in te richten, die tweejaarlijks wordt toegekend, afwisselend aan een in Nederland of België werkende rechtshistoricus. In academiejaar 2018-19 was dr. Michael Milo (Universiteit Utrecht) leerstoelhouder aan de Universiteit Gent, voor academiejaar 2020-21 is prof. dr. Frederik Dhondt (Vrije Universiteit Brussel) wisselleerstoelhouder aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Omwille van de pandemie werd het inauguraal college vorig jaar uitgesteld. Het zal nu normaal gezien doorgaan op woensdag 18 mei 2022

Voor het academiejaar 2022-23 wordt een in Nederland werkzame gepromoveerde rechtshistoricus uitgenodigd om een maand te verblijven aan een Belgische universiteit of onderzoeksinstelling. Het is de bedoeling van deze oproep dat Nederlandse geïnteresseerden contact opnemen met een normaal in België werkzame rechtshistoricus of omgekeerd. De 'collega proximus' in de ontvangende instelling engageert zich voor het ter beschikking stellen van een werkplek gedurende een maand.

De kandidaturen worden door de collega proximus, met opgave van de naam van de beoogde wisselleerstoelhouder, ingediend bij de stichting, per mail aan p.brood@planet.nl, voor 8 maart aanstaande.

De Stichting OVR voorziet in een forfaitaire vergoeding van € 2.500 aan de wisselleerstoelhouder als tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing en verblijf.

De Stichting OVR verzoekt om uw medewerking om deze uitnodiging onder mogelijk geïnteresseerden te verspreiden.

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be. Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 400 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, stuur dan een e-mail naar [de redactie](mailto:de.redactie). Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden. Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze nieuwsbrief laten verspreiden, mail dan naar: courant@ugent.be.